

400

років тому - 1 грудня 1618 р. було підписано Деулинське перемир'я після переможного україно-польського походу на Москву, за яким Чернігово-Сіверщину було долучено до основних українських земель у складі Речі Посполитої.

«Тут Томас Алва Едісон почав свою службу людству з метою полегшити йому шлях до прогресу», -

напис на пам'ятній дошці в приміщенні лабораторії ЕДІСОНА, американського вченого та винахідника, автора лампи розжарювання та системи розподілу електроенергії споживачам, телефона і фонографа

5 грудня 2001 р. в Україні відбувся перший Всеукраїнський перепис населення. Загальна кількість населення становила 48 млн. 457 тис. осіб: міського - 32,574 млн, сільського - 15,883 млн; чоловіків - 46,3 %, жінок - 53,7 %.

ДУМКА

ЦЕ СТРАШНО

Не стільки рази пост, а більше як глибоко прорефлексована сімейна трагедія.

Я народився і шкільний вік життя прожив в м. Лебедин Сумської області. В 1932-33 рр. тут було жорстко, навіть жорстоко. Це був край дуже гордих і заможних людей, самостійних, які самі заробляли на життя важкою працею.

Мій прадід, за розповідями, не дав загинути сім'ї - ходив пішки на цукровий завод в с. Низи, це під Сумами, кілометрів 30 від хати. Виходив вночі в понеділок і повертається в кінці тижня. Приносив в чоботях і волоссі цукор, який ставав липкою жижкою. Це їли діти, щоб не померти. А одного разу зранку пішов... і ніколи більше не повернувся. Ніхто не знає, де він помер.

Все місто було завалено

Олександр
ХОРУЖЕНКО

АРХІВ

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КОМЕНДАНТ

Григорій САНЫЧ

ВІН створював Вільне козацтво, захищав Київ, працював в міністерстві, випускав газету

У 1917 р. у Києві інженер-винахідник і наш земляк Михайло КОВЕНКО сформував курені Вільного козацтва, які стали опорою Центральної Ради. Згодом він виявився по суті єдиним захисником Києва від більшовиків. Інженер за фахом і дуже талановитий винахідник, він являв із себе типово-го представника революційної доби, в якому особиста відвага змішувалась із певним авантюризмом.

Білопільсько-Грязнянські корені

За часів незалежності одним з перших, хто дослідив життєвий шлях цієї видатної людини, став сумський історик Геннадій ІВАНУЩЕНКО. Раніше у біографіях місцем народження Михайла Ковенка значилося с. Грязне Охтирського повіту. Та згідно метричного запису № 89 Преображенської церкви м. Білопілля за 8 листопада (за старим стилем) 1888 р. з фондів Державного архіву Сумської області, про батьків Михайла Ковенка

ФОТО З АРХІВУ

ДОСЬЄ

МИХАЙЛО МИКІТОВИЧ (1888 – 1922 (?)) - військовий і політичний діяч. Інженер-механік, журналіст, публіцист, видавець, командувач військ Української Центральної Ради, представник Міністерства закордонних справ при військовому атache німецького уряду, військовий комендант Києва та Вінниці. В період Директорії УНР Михайло Ковенко обіймав посаду голови Верховної слідчої комісії по боротьбі з контрреволюцією. Створив Вільне козацтво.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО. Перший кіш було створено ще у 1917 р. на Київщині, за пів року цей рух охопив всю країну

де з їїєю було більш-менш краще, нікого не пускали - воно було оточене блокпостами НКВД. Як і кордон з Росією. Це була реальна війна проти українців, не просто геноцид. У нас з дому забрали силою все. Ходили навіть по городу і довжелезними піками проколювали землю, чи бува нічого не закопали в землю.

Колись, коли я ще вчився в школі, почув від старших людей, щоб я не сюсюкається з дітьми у нас на вулиці, бабці якимсь підвідомими страхами відганяли мене від менших у нас на вулиці. Я тоді не розумів чому. І тільки набагато пізніше мені пояснили, що в 1932 восени так заманювали дітей сусіди у двір. Щоб зварити їх і з'їсти. Такі історії важко навіть описувати, не те що зрозуміти. Канibalізм в Лебедині став звичним явищем. Діти стали єстівним запасом, коли ставало вже зовсім хреново.

Це одна з тем, яка ще на-
ми не проговорена, не про-
рефлексована, не зроблені
висновки, і не визначені
винні. Так постраждала май-
же кожна сім'я у нас. Заляка-
на і поламана ментальність.
У школі мені постійно всі го-
ворили: не влазь туди, не
сперечайся, слухай мовчки.
Це так класно лягало на за-
гальну перелякану масу моїх
однолітків. Мене це завжди
бісило. Їхній переляк.

Бівіство голодом - це
технологія, наслідки дії
якої я малим дуже вираз-
но спостерігав, навчаючись в
школі в середині 80-их. Я був
там як прибулець, не зовсім
місцевим, мені легше було, я
мислив завжди незалежно.
Місцевих же поламали.

Я не знаю, які висновки
мають бути. Це страшно.

берній, Ахтырського уезда, Краснопольської волости, деревні Грязнові крестьянин Никита Спиридонов ГАВЕНКО і законна жена его Елена ЕРМОЛАЕВА оба православные». Очевидно, з якихось причин батьки тимчасово жили в Білопіллі, де і судилося народитися майбутньому діячеві Української революції. До речі, до самої революції він носить подвійне прізвище Ковенко-Гавенко.

Михайло навчався у Люботинському двокласному училищі, а у віці 19 років отримав диплом Королівського Політехнічного інституту в Дармштаді (Німеччина) за спеціальністю «металообробні верстати». Та талановитий інженер скоро потрапив на військову службу до Першого Кавказького залізничного батальйону, завідував технічним бюро відділу механічних майстерень

комітету Південно-Західного фронту Всеросійського Земського союзу.

Ще до початку Української революції Михайло Ковенко брав активну участь у політичному житті, влітку 1917 р. став директором Виборчого бюро у складі Генерального секретарства внутрішніх справ. Згодом подальша участь Михайла в революції була пов'язана з організацією Вільного Козацтва, яке було потрібними Україні після розв'язаної ленінським Раднаркомом війни проти Української Народної Республіки.

Вільні козаки Ковенко

Перший кіш Вільного Козацтва було створено ще у квітні 1917 р. на Кіївщині, а вже у серпні-вересні, за дослідженнями Геннадія Іванушенка,

вільно-козацький рух охопив усю Україну, зокрема й Глухівський, Роменський, Лебединський, Новгород-Сіверський, Конотопський, Кролевецький та інші повіти. Серед членів товариства переважали хлібороби, учителі, учні старших класів.

Коли 16-22 січня 1918 р. почалося антиурядове більшовицьке повстання на заводі «Арсенал», Михайло Ковенко було призначено Особливим комендантом Києва. Тоді вільні козаки разом з Січовими Стрільцями Коновалця та Гайдамацьким Кошем Слобідської України під командою Петлюри придушили цей небезпечний заколот.

Коли ж у тому у січні 1918 р. виникла змова лівих українських есерів з більшовицьким «урядом» у Харкові, Ковенко викрив і арештував частину змовників прямо у приміщенні Центральної Ради, на засіданні есерівської фракції.

На початку лютого червоні війська Муравйова створили реальну загрозу оточення захисників Києва - уряд і члени Центральної Ра-

ди покинули місто під прикриттям вільних козаків Михайла Ковенка. Та отримавши військову допомогу Німеччини та Австро-Угорщини, козаки розпочали очищати українську землю від більшовиків. Однак у квітні 1918 р. структури Вільного Козацтва розпустили. Михайло Ковенко ненадовго став представником міністерства закордонних справ УНР при військовому аташі уряду Німеччини. Після 29 квітня 1918 р., коли до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський, Михайло Ковенко повернувся в Україну і став директором того ж кіївського «Арсеналу», а потім несподівано для всіх зайнявся журналістикою, навіть був редактором газети «Україна» в Кам'янці-Подільському.

В період Директорії УНР Михайло Ковенко обіймав посаду голови Верховної слідчої комісії по боротьбі з контреволюцією. На початку 1919 р. Ковенко вдруге в житті став особливим комендантом - Вінниці та околиць, а 1920 р. емігрував до Румунії. ■

Російське оточення Павла Скоропадського намагалося скомпрометувати в очах гетьмана колишнього військового коменданта Києва

ПОДІЯ

СAME 14 листопада 1918 р. наказом гетьмана Павла Скоропадського було створено Українську академію наук

На пропозицію міністра освіти та мистецтва Миколи Василенка була створена спеціальна комісія, яка від 9 липня до 17 вересня 1918 р. розробила законопроект про заснування УАН. Йшла мова про повноцінну Академію, яка мала охоплювати всі основні сфери науки. 14 листопада законопроект був затверджений гетьманом. Зверніть увагу: в один день із сакраментальною «Грамотою про федерацію» з Росією.

Урочисте відкриття Української Академії наук відбулося 24 листопада, а перші робочі загальні збори - 27 листопада 1918 р. За статутом Академія мала три відділи: історично-філологічний, фізико-математичний і соціально-економічний. Президію та перших академіків (по три на відділ) признали уряд, у подальшому членів мали обирати ці академіки. Першими академіками були призначенні історики Д.Багалій та О.Левицький, економісти М.Туган-Барановський та В.Косинський,

100-річчя Української академії наук

СТОЛІТТЯ ТОМУ. Так виглядала будівля Академії у 1918 р.

сходознавці А.Кримський та М.Петров, лінгвіст С.Смаль-Стоцький, геологи В.Вернадський та П.Тутковський, біолог М.Кащенко, правознавець Ф.Тарановський, фахівець з теоретичної механіки С.Тимошенко. На президента Академії Скоропадський запросив Михайла Грушевського, але він відмовився. Відтак установче спільне зібрання 27 листопада обрало президентом УАН Володимира Вернадського, а неодмінним секретарем - Агата-гела Кримського.

Одразу ж було визначено, що видання Академії повинні були друкуватися українською мовою. Статут підкреслював загальноукраїнський характер УАН: її дійсними членами могли стати не тільки громадяни Української Держави, а й українські вчені Західної України (що тоді входила до складу Австро-Угорщини). На початку існування Академії в ній було три інститути, 15 комісій і Національна бібліотека, яка сьогодні носить ім'я Вернадського.